

Briselē, 27.2.2019.
COM(2019) 150 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
CĒNTRĀLAJAI BANKAI UN EUROGROUPAI**

**"2019. gada Eiropas pusgads - novērtējums par progresu strukturālo reformu
īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar
Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti"**

{SWD(2019) 1000 à 1027 final}

1. IEVADS

Eiropas Savienībā septīto gadu notiek ekonomikas izaugsme. Šī stabilā izaugsme ir palīdzējusi Eiropas ekonomikai nodrošināt darbvietas rekordlielam cilvēku skaitam. Pašlaik nodarbināti ir 240 miljoni eiropiešu, un kopš 2013. gada ir izveidoti 15 miljoni jaunu darbvieta. Bezdarbs ES ir samazinājies līdz rekordzēmam līmenim, un pašlaik tas ir 6,6 %.

Turklāt publisko finanšu stāvoklis ir uzlabojies: valsts parāda attiecība pret IKP kopš 2015. gada atkal samazinās, un tiek lēsts, ka no 2018. gada deficīts būs mazāks par 1 % no IKP. Strukturālo reformu ieviešana, ieguldījumi un atbildīga fiskālā politika dalībvalstīs apvienojumā ar izlēmīgu rīcību Eiropas līmenī, t. sk. Investīciju plānu Eiropai, ir veicinājuši stabilitātes atjaunošanu un labklājības pieaugumu šodienas Eiropas ekonomikā.

Izaugsme Eiropā ir samazinājusies, daļēji tādēļ, ka pasliktinājās ekonomiskā situācija pasaulē. Paredzams, ka ES izaugsmes temps samazināsies no prognozētajiem 1,9 % 2018. gadā līdz 1,5 % 2019. gadā, lai pēc tam 2020. gadā pieaugtu līdz 1,7 %. Pasaulē pieaug tirdzniecības un ģeopolitiskā spriedze, un ES tas ietekmē īpaši jūtami sakarā ar tās eksporta ģeogrāfisko un nozaru ievirzi. Tomēr Eiropas Savienība gūst maksimālu labumu no tirdzniecības. Piemēram, neseno noslēgtais ES un Japānas brīvās tirdzniecības nolīgums var palielināt ES ikgadējo eksportu uz Japānu par 13,5 miljardiem euro. Tā kā nav skaidrs, uz kādiem pamatiem tiks dibinātas Apvienotās Karalistes un ES turpmākās attiecības, šajā paziņojumā netiek aplūkota dažādu scenāriju iespējamā ekonomiskā ietekme.

Izaugsmi vairāk sāk veicināt vietēji, nevis ārēji faktori. Augstāka nodarbinātība un izaugsme stimulēs privāto patēriņu, savukārt ieguldījumiem arī turpmāk varētu nākt par labu izdevīgi finansēšanas nosacījumi. Ierobežojumu atcelšana vienotā tirgus darbībai un uzņēmējdarbības vides uzlabošana varētu arī turpmāk nodrošināt augstāku kopējā pieprasījuma līmeni. Ražošanas problēmas auto nozarē un neskaidrība par fiskālo un ekonomisko politiku dažās dalībvalstīs ir starp vietējiem faktoriem, kas izraisīja neseno lejupslīdi. Tiek prognozēts, ka fiskālā nostāja eurozonā 2019. gadā kļūs ekspansīva, kamēr valsts parāds turpina samazināties.

Paredzamās Eiropas ekonomikas lejupslīdes apjoms un ietekme būs atkarīga no mūsu politikas darbībām. Ieguldījumu veicināšana un aizsardzība, it īpaši attiecībā uz cilvēkiem un prasmēm, gan nostiprinās mūsu ekonomikas izaugsmes potenciālu, gan stimulēs kopējo pieprasījumu. Attiecībā uz publiskajām finansēm valdībām būtu jāturpina uzlabot to ilgtspēja, īpaši gadījumos, kad parāda attiecība ir augsta un dalībvalstis nav izmantojušas labvēlīgos cikliskos apstākļus un zemās procentu likmes, lai atjaunotu fiskālās rezerves. Savukārt ja fiskālā telpa pastāv, tā būtu jāizmanto, un būtu jāpievērš īpaša uzmanība tam, kā izdevumu un nodokļu sistēma veicina izaugsmi un pārdala esošos līdzekļus. Visbeidzot, simetriskāka līdzsvarošana visā eurozonā neitralizēs parādsaistību īpatsvara samazināšanas negatīvo ietekmi uz izaugsmi un padarīs mūsu ekonomisko sniegumu mazāk atkarīgu no ārējā pieprasījuma.

Atbilstoši Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Junkera 2018. gada runai par stāvokli Savienībā 2019. gada izaugsmes pētījumā tika aicināts īstenot mērķtiecīgāku ieguldījumu politiku kombinācijā ar rūpīgi izstrādātu strukturālo reformu kopumu un atbildīgu fiskālo politiku. Turklāt 2019. gada ieteikumā par eurozonas ekonomikas politiku¹ tika uzsvērtā vajadzība papildināt valstu centienus ar turpmākām reformām Eiropas līmenī, piemēram, vienotā tirgus stiprināšanu. Lai gan pēdējos gados ir veikti politikas pasākumi, lai uzlabotu mūsu ekonomikas noturību, problēmas joprojām pastāv. Izaugsme Eiropā nenāk vienlīdz par labu visām valstīm, reģioniem un iedzīvotājiem. Dažās dalībvalstīs joprojām ir

¹ COM (2018) 759 final.

liels bezdarbs, mājāsaimniecību ienākumi ir zemāki nekā pirms krīzes, un nabadzības līmenis ir augsts. Atšķirības starp reģioniem joprojām ir lielas, un dažās dalībvalstīs tās pieaug. Turklāt kopējās ražošanas faktoru produktivitātes pieaugums ir zems, un digitālās tehnoloģijas turpina izplatīties lēnām. Apvienojumā ar sabiedrības novecošanas ietekmi uz darbaspēku tas ierobežos mūsu izaugsmes potenciālu nākotnē. Valstu ziņojumos, kas publicēti kopā ar šo paziņojumu, īpaša uzmanība ir pievērsta tam, kā dalībvalstis īsteno Eiropas sociālo tiesību pīlāra dimensijas. Šā pīlāra īstenošana ir orientieris iekļaujošas, taisnīgas un ilgtspējīgas izaugsmes panākšanai.

Šajā Eiropas pusgada paketē Komisija piedāvā efektīvāku politikas saikni starp Eiropas pusgadu un ES finansējumu 2021.–2027. gadam, ņemot vērā Komisijas priekšlikumus nākamajai ES daudzgadu finanšu shēmai. Mērķis ir panākt labāku saskaņotību starp ekonomikas politikas koordināciju un ES finansējuma izmantošanu, kas veido būtisku publisko ieguldījumu daļu vairākās dalībvalstīs (kohēzijas politikas fondi vien nākamajā plānošanas periodā atbilst 0,5 % no ES IKP). Šajā nolūkā valstu ziņojumos ir noteiktas prioritārās jomas politikas pasākumiem attiecībā uz publiskajiem un privātajiem ieguldījumiem dalībvalstīs, un tādējādi tie nodrošina analītisku bāzi sekmīgai kohēzijas politikas līdzekļu plānošanai un saistītā ES finansējuma izmantošanai 2021.–2027. gadā.

2. PROGRESS KONKRĒTĀM VALSTĪM ADRESĒTO IETEIKUMU ĪSTENOŠANĀ

Šodien publicētie valstu ziņojumi veido analītisko bāzi konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem Eiropas pusgada ietvaros. Šā Eiropas pusgada cikla laikā, turpinot pagājušā gada centienus, Komisija plāno padziļināt dialogu ar dalībvalstīm, sociālajiem partneriem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai vēl vairāk veicinātu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanu un palielinātu atbildību par to ieviešanu valsts līmenī. Šā dialoga ietvaros notiks īpašas vizītes dalībvalstīs, kā arī gan divpusējas, gan daudzpusējas diskusijas.

Lai gan dažādā mērā, visas dalībvalstis ir pavisma izstrādājušas uz priekšu konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanā. Kopš Eiropas pusgada sākuma 2011. gadā dalībvalstis ir panākušas vismaz “nelielu progresu”, ieviešot vairāk nekā divas trešdaļas ieteikumu. Šāds progress ir visumā stabils, salīdzinot ar Komisijas 2018. gada maija novērtējumu². Līdzīgi kā iepriekšējos novērtējumos dalībvalstis ir guvušas vislielākos panākumus finanšu pakalpojumu jomā, ņemot vērā finanšu nozares stabilizācijai un stabilitātei piešķirto prioritāti pēc finanšu krīzes. Tāpat, ņemot vērā krīzes sākotnēji lielo ietekmi uz darba tirgu, ir panākts stabils progress, īstenojot ieteikumus veicināt darbvietu radīšanu ar pastāvīgiem līgumiem un novērst darba tirgus segmentāciju.

Ņemot vērā pieaugošo ekonomisko risku, izlēmīgākai reformu īstenošanai ir izšķiroša nozīme mūsu ekonomikas noturības stiprināšanā. Dalībvalstīm labāk jāizmanto labvēlīgie ekonomiskie apstākļi, turpinot virzību uz to ieteikumu īstenošanu, kurus Padome tām adresēja 2018. gadā. Lielākais progress ir panākts saistībā ar ieteikumiem, kas attiecas uz problēmām finanšu nozarē, sevišķi attiecībā uz finanšu pakalpojumiem, privātā sektora parādsaistību samazināšanu un maksātspējas procedūru reformu. Tajā pašā laikā īpaši maz izdevies panākt, uzlabojot konkurences un tiesisko regulējumu, kā arī reaģējot uz ieteikumiem, kas saistīti ar valsts uzņēmumiem un ar nodokļu bāzes paplašināšanu. Dažos gadījumos vērojamas pazīmes, kas liecina par regresu, piemēram, attiecībā uz valsts finanšu, tostarp pensiju, ilgtermiņa ilgtspēju.

Lai dalībvalstis spētu sasniegt vēlamos rezultātus, tām vajadzīga pietiekama administratīvā un tehniskā kapacitāte reformu un ieguldījumu veikšanai. Rūpīga sagatavošanās, ko veic administrācija, kuras rīcībā ir atbilstošs personāls un nepieciešamie tehniskie līdzekļi, palielina valsts ieguldījumu un reformu ietekmi. Valsts pārvaldes reformas rada nelielas īstermiņa izmaksas, un tās var būt efektīvas jebkurā cikla posmā. Ir jānosaka, jāuzrauga un jāziņo sasniedzami un izmērāmi reformu rezultāti. Strukturālo reformu atbalsta programma visām dalībvalstīm, kas to pieprasa, sniedz praktisku tehnisku atbalstu, lai izstrādātu un īstenotu reformas, sevišķi saistībā ar Eiropas pusgada ietvaros sniegto ieteikumu izpildi³.

² 2018. gada maija ievadpaziņojums.

³ 2019. gada finansēšanas lēmums tiks pieņemts kopā ar šo paketi.

3. MAKROEKONOMIKAS NELĪDZSVAROTĪBAS NOVĒRŠANA

Padziļinātie pārskati ziņojumos par valstīm sniedz visaptverošu analīzi par dalībvalstu nelīdzsvarotību. Tie uzrāda pamatā esošo neaizsargātību un attiecīgo pārrobežu ietekmi. Makroekonomikas nelīdzsvarotība var negatīvi ietekmēt ekonomiku konkrētā dalībvalstī, eurozonā vai Eiropas Savienībā kopumā. Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras mērķis ir atklāt un nepieļaut tās rašanos agrīnā fāzē, lai panāktu, ka attiecīgās dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus tās koriģēšanai.

2019. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumā ir noteiktas 13 dalībvalstis, par kurām jāveic padziļināts pārskats, lai novērtētu, vai tās ietekmē nelīdzsvarotība, vai arī pastāv risks, ka tās varētu ietekmēt nelīdzsvarotība⁴. Tika uzskatīts, ka 11 valstīs no šīm valstīm bija nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība jau 2018. gadā. Bez tam par Grieķiju pirmo reizi pēc finansiālās palīdzības programmas pabeigšanas tika veikts padziļināts pārskats. 2019. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumā arī tika pausts uzskats, ka ir pamats sagatavot padziļinātu pārskatu par Rumāniju, lai novērtētu šīs valsts izmaksu konkurētspējas un ārējā līdzsvara pašreizējās pasliktināšanās iespējamās sekas. Padome piekrita dalībvalstu atlasei⁵. Analīzē aplūkots nelīdzsvarotības smagums, tās attīstība un politikas reakcija uz konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem sakarā ar makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru. Tiek ņemta vērā arī attiecīgā blakusietekme un nelīdzsvarotības sistēmiskā pārrobežu ietekme.

3.1. Progress makroekonomiskās nelīdzsvarotības koriģēšanā ES un eurozonā

Makroekonomikas nelīdzsvarotības koriģēšana ES virzās uz priekšu, pateicoties atjaunotai izaugsmei un politikas centieniem, taču neaizsargātība joprojām pastāv. Privātā sektora un valsts parāda vērtspapīri dažās dalībvalstīs saglabājas vēsturiski augstā līmenī, un to korekcija ne vienmēr norit pietiekami ātri. Tas samazina iespējas absorbēt negatīvos ekonomikas satricinājumus nākotnē. Turklāt vairākās dalībvalstīs vērojamas iespējamās pārkaršanas pazīmes, par ko galvenokārt liecina dinamisks mājokļu cenu pieaugums un strauji augošās darbaspēka vienības izmaksas.

Ārējo pozīciju līdzsvarošana joprojām ir nepilnīga. Lielākajā daļā dalībvalstu ir koriģēti lieli tekošā konta deficīti, tomēr dažās no tām joprojām vērojama galvenokārt negatīva starptautisko ieguldījumu neto pozīcija. Liels ārējā parāda līmenis joprojām rada neaizsargātību vairākās dalībvalstīs, kam ir jā saglabā piesardzīga tekošā konta pozīcija un jānovērš konkurences zaudējumi. Citu dalībvalstu rīcībā savukārt ir liels tekošā konta pārpalikums, kas ir saglabājies samērā nemainīgs. Tikai pavisam nesen ir parādījušās nelielas korekcijas pazīmes. Lielu pārpalikumu novēršana neto kreditorvalstīs, izmantojot ieguldījumu un algu politiku, palīdzētu atbalstīt izaugsmes potenciālu. Kopējā līmenī eurozonas tekošā konta pārpalikums 2016. gadā nedaudz pārsniedza 3 % no IKP, un pēc tam tas kopumā saglabājās nemainīgs. Šis lielais pārpalikums atspoguļo situāciju, kad kopējais iekšzemes pieprasījums eurozonā atpaliek no saimnieciskās darbības un kad eurozonas valstu ekonomikas uzlabotā konkurētspēja ir uzturējusi eksportu.

Parāda samazināšana turpinās. Efektīvs progress privātā un valsts parāda līmeņa samazināšanā būtu izšķiroši svarīgs, lai radītu iespēju absorbēt nākotnes negatīvos ekonomiskos satricinājumus. Privātā parāda attiecība pret IKP samazinās aizvien lielākā skaitā dalībvalstu. Tas galvenokārt izriet no lielāka nominālā IKP pieauguma. Parāda

⁴ COM (2018) 758 final.

⁵ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5603-2019-INIT/lv/pdf>

samazināšana ar pozitīviem neto ietaupījumiem, kā arī ar kreditēšanas pieauguma atsākšanos kļūst mazāk intensīva un plaši izplatīta. Uzņēmumu parādi ir samazinājušies straujāk nekā mājtsaimniecību sektorā, kas daļēji skaidrojams ar to, ka ieguldījumu līmenis pēdējo gadu laikā ir zems. Attiecībā uz publisko sektoru jāpiezīmē, ka, lai gan budžeta stāvokļa uzlabošanās un IKP izaugsmes atjaunošanās lielākajā daļā dalībvalstu pašlaik izraisa valsts parāda attiecības samazināšanos, samazinājums tomēr ir lēns.

Apstākļi ES banku nozarē uzlabojas, īpaši visneaizsargātākajās valstīs, bet ir jāpieliek papildu pūles. Kapitāla rādītāji vairumā dalībvalstu ir uzlabojušies vēl vairāk. Ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvars ir samazinājies, sevišķi dažās dalībvalstīs, kur to apjomi ir visaugstākie. 2018. gada trešajā ceturksnī ES vidējais ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvars bija 3,3 % salīdzinājumā ar 4,4 % pirms gada, bet dažās dalībvalstīs šie rādītāji joprojām ir ļoti augsti, un tur ir jāiegulda papildu pūles. Kapitāla un likviditātes rādītāji lielākajā daļā banku ir uzlabojušies vēl vairāk. Neraugoties uz nesenajiem uzlabojumiem, joprojām bažas rada zemā rentabilitāte saistībā ar tirgu, kurā ir pārāk daudz banku. Arī kapitāla tirgi ir palīdzējuši vēl vairāk paplašināt un dažādot finansējumu Eiropas ekonomikā. To attīstībai ir ievērojams papildu potenciāls Eiropas, valstu un reģionālajā līmenī.

Arvien lielākā skaitā dalībvalstu pieaug mājokļu cenas, un ir vairāk valstu, kas uzrāda iespējamās pārāk augstas novērtēšanas pazīmes. Mājokļu cenas ir cēlušās straujāk tajās dalībvalstīs, kur pēdējos gados nav bijis pārāk augstas novērtēšanas pazīmju vai tās bijušas nelielas, un dažos gadījumos hipotekāro kredītu apjoms sākt pieaugt ātrāk. Cerīgāk izskatās tas, ka mājokļu cenu kāpums nesen ir pierimis valstīs, kur pārāk augstas novērtēšanas pazīmes ir visizteiktākās; to cita starpā izraisījuši pirkspējas ierobežojumi un nesen īstenotā makroprudenciālā politika.

Situācija darba tirgū turpina uzlaboties. Bezdarba līmenis turpina samazināties, tostarp jauniešu un ilgstošo bezdarbnieku vidū, taču dažās dalībvalstīs tas joprojām ir augsts. Algu pieaugums dalībvalstīs atsākas dažādos tempos, visumā atspoguļojot to, cik lielā mērā dažas valstis saskaras ar darbaspēka trūkumu, savukārt algu pieaugums eurozonā kopumā joprojām ir zemāks par to, kas saskaņā ar vēsturiskajiem datiem būtu sagaidāms pie pašreizējā bezdarba līmeņa.

Kopš 2016. gada darbaspēka vienības izmaksas lielākajā daļā dalībvalstu pieaug straujāk nekā iepriekš. Ir reģistrēts izteikts paātrinājums, īpaši tajās dalībvalstīs, kur algu līmenis ir zemāks par vidējo, kas daļēji skaidrojams ar darbaspēka trūkumu. Līdz šim darbaspēka vienības izmaksu pieaugumam nav sekojis ievērojams eksporta tirgus daļu zaudējums vai tekošā konta bilances pasliktināšanās, taču šī ietekme varētu izpausties, ja pašreizējās tendences saglabāsies. Tajā pašā laikā eurozonas valstīs, kurās ir liels tekošā konta deficīts vai joprojām liels ārējā parāda līmenis, izmaksu konkurētspējas priekšrocības ir samazinājušās, kas liecina par to, ka ir jā saglabā to reformu temps, kuru mērķis ir palielināt ražīguma pieaugumu un saglabāt izmaksu konkurētspēju.

3.2. Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras īstenošana

Nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība ir konstatēta visās dalībvalstīs, kuras tika analizētas padziļinātajos pārskatos, bet nelīdzsvarotības smagums dažos gadījumos ir samazinājies. 2019. gada padziļinātajos pārskatos tika konstatēts, ka desmit dalībvalstīs ir nelīdzsvarotība, bet trijās — pārmērīga nelīdzsvarotība. Viena valsts ir nepārprotami progresējusi, tā ka pirms gada tās makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras kategorija tika uzlabota no pārmērīgas nelīdzsvarotības uz nelīdzsvarotību. Pārējos gadījumos turpinās ekonomikas nelīdzsvarotības korekcija, bet tā nav bijusi pietiekama, lai būtu pamats izstāties no makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras. 3. pielikumā ir apkopots padziļinātajos pārskatos konstatētais par dalībvalstīm.

Grieķija, kas pēc stabilitātes atbalsta programmas noslēgšanas tika integrēta Eiropas pusgadā, ir atzīta par valsti, kurā pastāv pārmērīga nelīdzsvarotība. Grieķijai joprojām ir smagas problēmas, kas saistītas ar lielu valsts parādu, negatīvu neto starptautisko ieguldījumu pozīciju, lielu ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvaru, joprojām augsto bezdarba līmeni un zemo izaugsmes potenciālu. Pēdējos gados uzsāktās nopietnās institucionālās un strukturālās reformas ekonomikas un valsts modernizācijai ir sākušas nest augļus, par ko liecina Eiropas stabilitātes mehānisma programmas sekmīga pabeigšana, izaugsmes atsākšanās, kā arī bezdarba samazināšanās. Šīs reformas ir konsekventi jānovēd līdz galam, lai to ietekme izpaustos visā pilnībā. Kopš programmas pabeigšanas Grieķijai piemēro pastiprinātu uzraudzību, uz kuras pamata tiek vērtēta to saistību izpilde, ko Grieķija uzņēmusies, lai nodrošinātu to reformu nepārtrauktību un pabeigšanu, kas pieņemtas saskaņā ar Eiropas Stabilizācijas mehānisma stabilitātes atbalsta programmu.

Tika konstatēts, ka Rumānijā, kurā 2018. gadā nelīdzsvarotība nebija vērojama, tā ir parādījusies. Ar konkurētspējas zudumu un tekošā konta deficīta pieaugumu saistītie riski, kas tika atspoguļoti brīdināšanas mehānisma ziņojumā, ir apstiprinājušies padziļinātājā pārskatā. Turklāt šķiet, ka nesenās likumdošanas iniciatīvas draud ar riskiem finanšu nozarei. Tas sakrīt ar reformu ieviešanas pavājināšanos, neparedzamu politikas veidošanas vidi un ekspansīvu fiskālo politiku. Ja šīs tendences netiks novērstas, tās apdraudēs valsts un ārējā parāda izredzes un kaitēs ieguldījumiem un izaugsmes iespējām.

Tika konstatēts, ka Horvātijā, kurā 2018. gadā bija vērojama pārmērīga nelīdzsvarotība, tagad ir nelīdzsvarotība. Ekonomikas tendences ir veicinājušas pakāpenisku pastāvošās nelīdzsvarotības korekciju, īpaši to, kas saistīta ar lielu valsts, privāto un ārējo parādu, tādējādi izraisot riska samazinājumu. Valsts pēdējā laikā ir izstrādājusi politiku un uzņēmusies saistības, kas varētu palīdzēt ilgtermiņā koriģēt nelīdzsvarotību, bet izšķiroša nozīme būs to pilnīgai, ātrai un efektīvai īstenošanai.

Citās valstīs ekonomika kopumā ir attīstījusies nelīdzsvarotības korekcijai labvēlīgi, bet joprojām pastāv problēmas ekonomiskajā un politiskajā plāksnē:

- Tāpat kā 2018. gadā, tika konstatēts, ka Bulgārijā, Francijā, Vācijā, Īrijā, Nīderlandē, Portugālē, Spānijā un Zviedrijā pastāv **nelīdzsvarotība**. **Bulgārija** spēra tālākus soļus, lai nodrošinātu banku nozares stabilitāti, bet daži pasākumi vēl nav pabeigti vai īstenoti. **Francija** ir uzņēmusies veikt tālākas reformas, bet ar augsto valsts parādu un vājo konkurētspējas dinamiku saistītās nelīdzsvarotības korekcija lielā mērā ir atkarīga no politikas progresā. **Nīderlandē** politikas centieni ir pastiprinājušies, taču joprojām saglabājas nelīdzsvarotība, kas saistīta ar apjomīgo privāto parādu un lielo tekošā konta pārpalikumu. **Vācijā** tekošā konta pārpalikums joprojām ir augsts un samazinās tikai lēnām, un ir jāpieliek lielākas pūles, lai novērstu ieguldījumu nepilnības, sevišķi attiecībā uz publiskajiem ieguldījumiem infrastruktūrā un izglītībā. **Īrijā** spēcīga izaugsme un politikas attīstība ir turpinājusi veicināt uzkrājumu nelīdzsvarotības samazināšanos, taču situācijā, kad starptautiskā vide rada lielāku risku, neaizsargātība joprojām pastāv. Ekonomiskās situācijas uzlabošanās palīdz mazināt atlikušo iekšējā un ārējā parāda izraisīto nelīdzsvarotību Portugālē un Spānijā, lai gan saglabājas politikas un korekciju nepilnības. **Zviedrijā** nelīdzsvarotība joprojām pastāv par spīti nesenajām izmaiņām mājokļu cenās un politikā.
- Kiprā un Itālijā, tāpat kā 2018. gadā, ir konstatēta pārmērīga **nelīdzsvarotība**. **Kiprā**, lai arī ekonomiskā situācija ir uzlabojusies un nesen ir pieliktas zināmas pūles politikas jomā, joprojām pastāv būtiska neaizsargātība, kas ir saistīta ar ienākumus

nenesošu aizdevumu līmeni, kurš samazinās, bet joprojām ir augsts, kā arī ar ārējo, privāto un valsts parādu. **Itālijā** dažās politikas jomās iepriekšējos gados gūtos panākumus nomāc arvien sliktākās prognozes, kas lielā mērā saistītas ar plānoto budžeta stāvokļa pasliktināšanos un reformu programmu, kas būtībā ir iestrēgusi. Jaunākie politikas pasākumi apdraud daļu no iepriekš veiktajām reformām un negatīvi ietekmēs publisko finanšu ilgtspēju, produktivitāti un potenciālo IKP pieaugumu. Nenoteiktība saistībā ar valdības nostāju 2018. gadā veicināja lielāku tirgus spiedienu un augstākus valsts parāda procentus. Makroekonomiskās nelīdzsvarotības palielinājums vai samazinājums būs ļoti atkarīgs no politikas, kas varētu uzlabot Itālijas publisko finanšu kvalitāti, palielināt valsts pārvaldes un tiesu sistēmas efektivitāti, uzlabot uzņēmējdarbības vidi un stiprināt darba tirgu un finanšu sistēmu. Tāpēc Komisija rūpīgi sekos notikumu gaitai Itālijā un izvērtēs politikas pasākumus un apņemšanos novērst nelīdzsvarotību, sevišķi valsts reformu programmas mērķu vērienīgumu saistībā ar gaidāmo Eiropas pusgada pavasara paketi.

Komisija īpašās pārraudzības kontekstā turpinās sekot ekonomikas norisēm un politikas pasākumiem, ko veikušas dalībvalstis, kurās ir nelīdzsvarotība vai pārmērīga nelīdzsvarotība. Padome piedalās padziļināto pārskatu sagatavošanā un ir piekritusi īpašās pārraudzības ziņojumu secinājumiem.⁶

1. tabula. Padziļināto pārskatu rezultāti 2019. gadā un situācija 2018. gadā

	Situācija 2018. gadā	2019. gada padziļināto pārskatu rezultāti
Nelīdzsvarotība	BG, DE, ES, FR, IE, NL, PT, SE	BG, DE, ES, FR, HR, IE, NL, PT,RO, SE
Pārmērīga nelīdzsvarotība	CY, HR, IT	CY, EL ⁷ , IT

⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5603-2019-INIT/lv/pdf>

⁷ Tāpat kā visās pārējās valstīs, kas iepriekš pabeigušas finansiālās palīdzības programmu, Grieķijā ir konstatēta pārmērīga nelīdzsvarotība.

4. DALĪBVALSTU POLITIKA

Apstākļos, kad izaugsme palēninās, efektīvas reformas un rūpīgi izsvērtas ieguldījumu prioritātes palīdzētu dalībvalstīm kļūt noturīgākām pret turpmākiem makroekonomiskiem satricinājumiem. Ja finanšu, produktu un darba tirgus un iestādes funkcionē labāk un valsts pārvalde ir efektīvāka, mūsu ekonomika spēj vieglāk pielāgoties un samazināt ekonomiskās un sociālās izmaksas līdz minimumam. Nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru, uzlabojot darbaspēka kvalifikāciju vai atbalstot inovatīvas uzņēmējdarbības idejas, rūpīgi veikti ieguldījumi ilgākā termiņā palielina potenciālo izaugsmi, veicinot konkurētspēju un ekonomikas noturību. Pielāgošanās pašreizējām strukturālajām pārmaiņām veicinātu ekonomikas konvergenci, mazinot produktivitātes atšķirības, un uzlabotu sociālos rezultātus.

4.1. Atbildīgas fiskālās politikas un finanšu stabilitātes nodrošināšana

Atbildīga fiskālā politika, publisko finanšu kvalitāte un izaugsmi veicinošas nodokļu sistēmas

Dalībvalstis, kurās ir liels parāda īpatsvars, neveido fiskālās rezerves. Stabila ekonomiskā izaugsme un vēsturiski zemās procentu likmes joprojām sekmē valsts parāda attiecības pret IKP samazināšanos. Labvēlīgu ciklisko apstākļu un kredītmaksājumu izdevumu samazināšanās rezultātā 2018. gadā vēl vairāk saruka ES kopējais budžeta deficīts, kas tagad nepārsniedz 1 % no IKP. Paredzams, ka šī samazinājuma tendence beigsies 2019. gadā, kad saskaņā ar prognozēm kopējais deficīts pirmo reizi kopš 2009. gada nedaudz pieaugs. Atsevišķās dalībvalstīs valsts parāds joprojām ir tuvu vēsturiskajam maksimumam. Prognozētā fiskālā korekcija ir samērā ierobežota vai pat negatīva dažās dalībvalstīs, kurām ir lielas parādsaistības. Dalībvalstīs, kurās joprojām ir augsts valsts parāda līmenis, ir īpaši svarīgi atjaunot fiskālās rezerves, lai mazinātu to neaizsargātību pret satricinājumiem un nākamajā lejupslīdes posmā ļautu pilnībā darboties automātiskajiem stabilizatoriem. Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumu izpilde, kā arī zināma fiskālā ekspansija dalībvalstīs, kurām ir fiskālā telpa, ļautu panākt līdzsvarotu politikas pasākumu kopumu, ņemot vērā monetārās politikas turpmāko atbalstu ekonomikai. Turklāt tas samazinātu finanšu nestabilitātes risku.

Pastāv plašas iespējas uzlabot publisko finanšu kvalitāti, un šeit lietī noder izdevumu pārskatīšana. Daudzas dalībvalstis veic publisko izdevumu kontroli, lai palielinātu to efektivitāti un ietaupītu līdzekļus, ļaujot tos izmantot izaugsmes stimulēšanai. Plaša izdevumu pārskatīšana ieplānota Itālijā un Francijā. Daudzās citās dalībvalstīs ir iecerēti konkrētāki pārskati, kas attiecas uz konkrētām izdevumu jomām. Tie attiecas uz tādām jomām kā veselības aprūpe, izglītība, valsts uzņēmumi, nekustamie īpašumi, publiskie ieguldījumi, transports un vide. 2019. gadā būtu jāpanāk efektivitātes pieaugums Portugālē, plašāk lietojot centralizētos iepirkumus un efektīvāk izmantojot publiskos līdzekļus, kā arī Latvijā — izmaksu ziņā efektīvāk pārvaldot valsts uzņēmumus nekustamā īpašuma nozarē un konsolidējot informācijas tehnoloģiju infrastruktūru. Turpmāk izdevumu pārskatīšanai nāktu par labu biežāki un precīzāki vidusposma novērtējumi, kā arī ciešāka integrācija budžeta procesā.

Dalībvalstis turpina uzlabot savas fiskālās sistēmas, kas ir galvenā fiskālās politikas sastāvdaļa. Fiskālās sistēmas vairāku pēdējo gadu laikā ir ievērojami pārveidotas, un to pozitīvā ietekme uz valsts izdevumiem un nodokļiem jau ir redzama. Reformas šajā virzienā pēdējā laikā ir turpinājušās vairākās dalībvalstīs. Kopīgās ekonomikas prognozes projekta grupai Vācijā ir piešķirtas pilnvaras apstiprināt makroekonomikas prognozes. Ungārijā un Lietuva ir turpinājušas uzlabot savas sistēmas vidēja termiņa perspektīvu. Pat dalībvalstis, kuru fiskālās sistēmas parasti uzskatāmas par paraugu citām, turpina tās uzlabot. Proti,

Zviedrija ir ieviesusi jaunu parāda enkuru, savukārt Nīderlande ir uzlabojusi savas sistēmas automātiskās stabilizācijas iezīmes. Īrija īsteno plānus izveidot fondu nebaltām dienām. Tomēr joprojām ir jomas, kurās jāpieliek lielākas pūles. Tas īpaši attiecas uz koordinācijas pasākumiem starp pārvaldes līmeņiem dalībvalstīs, kurās ir sarežģīta federālā struktūra.

Daudzas dalībvalstis, kuru sabiedrība noveco, saskaras ar problēmu, kā nodrošināt valsts finanšu ilgtspēju. Pēdējo desmit gadu laikā ir ļoti daudz darīts, lai tiktu galā ar prognozēto pensiju izmaksu palielinājumu. Tomēr dzīves ilguma pieaugums un demogrāfiskā sprādziena paaudzes pensionēšanās rada ievērojamu prognozēto ar novecošanu saistīto izdevumu pieaugumu 21 dalībvalstī, ko apdraud vidēji vai augsti fiskālās ilgtspējas riski. Tas var ietekmēt pensiju pietiekamību nākotnē. Horvātijā 2018. gadā ieviesa reformu pensiju pietiekamības uzlabošanai, neapdraudot sistēmas ilgtermiņa stabilitāti, bet Francija nāca klajā ar visaptverošiem reformu plāniem. Gadījumi Itālijā un Rumānijā, kad notiek daļējs regress, rada risku, ka daļa no pēdējā desmitgadē panāktā var tikt apdraudēta. Pasākumi, kas palielina izdevumus pensijām, ir ieviesti vai tiek plānoti arī Vācijā, Spānijā un Portugālē. Šķiet, ka virzība uz ilgtermiņa fiskālās stabilitātes nodrošināšanu norit lēnāk veselības aprūpē un ilgtermiņa aprūpē. Pašreizējās reformas dažās dalībvalstīs mēdz būt nepilnīgas, un tām būtu veiksmīgāk jālīdzsvaro fiskālās stabilitātes mērķi un aprūpes pieejamība un efektivitāte.

Tiek veiktas veselības aprūpes sistēmas reformas, lai panāktu lielāku efektivitāti, pieejamību un noturību. Daudzas dalībvalstis cenšas pārorientēt veselības aprūpes sistēmas uz profilaktisko aprūpi, vienlaikus uzlabojot primāro aprūpi un koordināciju starp aprūpes iestādēm. Kipra ievieš jaunu veselības apdrošināšanas iemaksu sistēmu, lai pārietu uz vispārējo veselības apdrošināšanu un ierobežotu augstos pacientu tiešos maksājumus. Polija ir uzsākusi izmēģinājuma projektus, lai pilnīgotu primāro un ambulatoro aprūpi un uzlabotu koordināciju.

Nodokļu sistēmas var palīdzēt atbalstīt iekļaujošu izaugsmi. Izaugsmi stimulējošas nodokļu sistēmas var atbalstīt privātās investīcijas un uzlabot uzņēmējdarbības vidi, veicināt nodarbinātību un līdzdalību darba tirgū, mazināt nevienlīdzību un dot ieguldījumu ekoloģiski ilgtspējīgā ekonomikā. Ņemot vērā iepriekš minēto, vairākas dalībvalstis turpina reformēt savu nodokļu sistēmu un it sevišķi samazināt nodokļus darbaspēkam. Latvija un Lietuva ievieš progresīvas iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes grafiku. Nīderlande novirza nodokļu slogu no darbaspēka uz patēriņu, samazinot iedzīvotāju ienākuma nodokļus un palielinot pievienotās vērtības nodokļa likmes. Vācija un Īrija turpina samazināt darbaspēka nodokļus personām ar zemiem un vidējiem ienākumiem. Dānija, Grieķija un Slovēnija gūst lielus ieņēmumus no vides nodokļa, kas stimulē resursu efektīvāku izmantošanu un veicina ieguldījumus un nodarbinātību.

Cīņa pret agresīvu nodokļu plānošanu ir atzīta par prioritāti, lai nodrošinātu vienotā tirgus pareizu darbību. Komisija ir iesniegusi tiesību aktu priekšlikumus, kuru mērķis ir padarīt nodokļu sistēmu pārredzamāku, efektīvāku un saskaņotāku un mazināt noslieci uz agresīvu nodokļu plānošanu. Agresīva nodokļu plānošana var ietekmēt citu dalībvalstu budžetu, kropļot vienlīdzīgas konkurences apstākļus starp uzņēmumiem un netaisnīgi novirzīt resursus no valdību izdevumu mērķiem. Dalībvalstīm, kuru nodokļu bāze ir iedragāta, vai nu ir jāgūst lielāki ieņēmumi no citiem nodokļiem, vai jāiztiek ar mazākiem līdzekļiem izaugsmi veicinošām reformām un pārdaļei ar mērķi cīnīties pret nevienlīdzību. ES tiesību aktu un starptautiski saskaņotu iniciatīvu transponēšana palīdzēs izskaust agresīvas nodokļu

plānošanas praksi⁸. Cīņu ar agresīvu nodokļu plānošanu var izvērst plašāk, nostiprinot valstu tiesību aktus nodokļu jomā, kā arī palielinot pārredzamību un administratīvo sadarbību.

Banku nozare, zema rentabilitāte un ienākumus nenesoši aizdevumi

Kopumā banku kapitāla un likviditātes pozīcijas 2018. gadā turpināja uzlaboties, pateicoties ekonomikas videi, kā arī likumdošanas un uzraudzības darbībām. Tajā pašā laikā banku aizņemto līdzekļu īpatsvars ir samazinājies, bet zaudējumu absorbcijas spēja ir palielinājusies. Ienākumus nenesošie aizdevumi banku bilancēs ir turpinājuši samazināties. Jaunākie dati liecina, ka visu ES banku bruto ieņēmumus nenesošo aizdevumu īpatsvars ir nokrities līdz 3,3 % (2018. gada 3. ceturksnis) jeb vairāk nekā par vienu procentpunktu, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Četrpadsmit dalībvalstīs ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars bija zems, proti, zemāks par 3 %. Īpaši ievērojams samazinājums notika Kiprā, Īrijā, Itālijā, Spānijā, Portugālē, Ungārijā, Slovēnijā, Rumānijā, Austrijā un Vācijā, kur atbrīvošanās no ienākumus nenesošiem aizdevumiem ir ievērojami paātrinājusies kopš 2017. gada, pastāvot nemitīgam uzraudzības spiedienam un/vai tālāk attīstoties ienākumus nenesošo aizdevumu sekundārajam tirgum.

Turklāt likumdošanas process attiecībā uz vairākiem riska samazināšanas pasākumiem ES un valstu līmenī turpināja virzīties uz priekšu, panākot acīmredzamu progresu. Riska mazināšanas pasākumu kopumam, par ko 2018. gada decembrī vienojās Padome un Parlaments, būtu jāturpina stiprināt banku kapitāla un likviditātes pozīcijas, sevišķi iespējamā neregulējuma gadījumos, kā arī veicināt lielāku riska mazināšanu un riska dalīšanu ES banku nozarē. Tas ietver ES noteikumu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju pilnīgu īstenošanu un atbilstošu riska novēršanu un pārvaldību, kas jāveic bankām.

Eiropas Banku iestādes 2018. gada spriedzes tests apstiprināja, ka ES bankas kļūst noturīgākas. Tomēr ieguldītāju izpratne par šiem testiem, iespējams, neradīs būtiskas izmaiņas attiecībā uz to, kā tirgus uztver kapitāla noturību ES bankās, kuru akciju cenas arī turpmāk varētu būt vairāk atkarīgas no makroekonomikas pamatrādītājiem 2019. gadā. Banku rentabilitāte joprojām ir zema, un to ietekmē liels ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars, vairākos gadījumos – nepilnīgi uzņēmējdarbības modeļi, pārsātināti banku tirgi un finanšu tirgus svārstības (atsākušās kopš 2018. gada pirmā pusgada).

Pārrobežu banku darbība Eiropas Savienībā, iespējams, atkal attīstīsies straujāk, ņemot vērā dažu lielu Eiropas grupu paziņojumus par nepieciešamību pārstrukturēties. Dažas vadošās banku grupas svarīgās dalībvalstīs maina savas stratēģijas, lai samazinātu rentabilitātes risku. Tas varētu radīt bankām iespējas daļēji novērst rentabilitātes risku.

⁸Piemēram, dalībvalstīm līdz 2018. gada beigām bija jātransponē savos tiesību aktos Nodokļu apiešanas novēršanas direktīva ((ES) 2016/1164).

4.2. Darba tirgus, izglītība un sociālā politika

Nodarbinātības situācija turpina uzlaboties. 2018. gada ceturtajā ceturksnī nodarbināto cilvēku skaits sasniedza rekordu — 240 miljonus. Bezdarba līmenis ir 6,6 %, kas ir zemāks nekā pirms krīzes: tas ir zemākais, kāds jebkad reģistrēts, kopš 2000. gadā šos datus sāka uzskaitīt. Pēc gadiem ilgas ekonomiskās izaugsmes un darbvietu radīšanas sociālā situācija turpina uzlaboties. Tikai 2017. gadā vien no nabadzības un sociālās atstumtības varēja izrauties vairāk nekā pieci miljoni cilvēku.

Tomēr situācija liecina par ievērojamām atšķirībām starp dalībvalstīm. Dažās dalībvalstīs bezdarba līmenis nav pilnībā nokrities un joprojām pārsniedz 10 %. Dažās no šīm valstīm jauniešu situācija joprojām ir problemātiska: liels to jauniešu īpatsvars, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā, rada bažas par viņu pašreizējo un turpmāko nodarbināmību. Citur pieaugošais darbaspēka trūkums rada šķēršļus turpmākai izaugsmei. Kopumā, neraugoties uz sieviešu nodarbinātības līmeņa pieaugumu, nodarbinātības līmeņa atšķirības starp dzimumiem joprojām pastāv un rada darba samaksas atšķirības. Zemas kvalifikācijas un migrantu izcelsmes cilvēki īpaši saskaras ar grūtībām atrast darbu. Arī cilvēki ar invaliditāti joprojām ir nelabvēlīgākā situācijā. Turklāt daudzās dalībvalstīs pastāv lielas reģionālās atšķirības darba tirgus rezultātu ziņā.

Demogrāfiskās pārmaiņas un tehnoloģiju attīstība maina Eiropas darba tirgu. Tā kā iedzīvotāji noveco un samazinās jauniešu skaits, dalībvalstīm ir būtiski palielināt darba tirgū aktīvo cilvēku daudzumu, nodrošināt spēcīgu izaugsmes potenciālu, kā arī panākt, ka sociālā nodrošinājuma sistēmas tiek pietiekami un ilgtspējīgi finansētas. Dažas dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus šajā jomā. Piemēram, Horvātijā 2019. gada janvārī stājās spēkā pensiju reforma, kuras mērķis ir veicināt ilgāku darba mūžu un novērst sistēmas strukturālās pretrunas. Ņemot vērā, kā digitalizācija un platformu izplatīšanās nākotnē mainīs darbu, ir ļoti svarīgi, lai dalībvalstis modernizētu darba tirgu un sociālās aizsardzības sistēmas, tostarp nodrošinot pienācīgu sociālās aizsardzības segumu nestandarta darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, lai neatpaliktu no šīm tendencēm.

Ir ļoti svarīgi veicināt nepieciešamo prasmju izplatību. Vienlīdzīga piekļuve augstas kvalitātes izglītībai ir būtiska, lai visi pilsoņi varētu pilnvērtīgi iesaistīties mūsu sabiedrībā un gūt lielāko iespējamo labumu no savas darba dzīves. Atbilstīgas prasmes var palielināt darba ražīgumu un potenciālo izaugsmi, kas ir būtiski, lai panāktu algu pieaugumu un uzlabotu sociālos un dzīves apstākļus. Ņemot vērā pieaugošo prasmju trūkumu un neatbilstību, ir jānostiprina un jāmodernizē izglītības un apmācības sistēma. Tajā pašā laikā ir svarīgi īstenot pārkvalifikācijas un kvalifikācijas celšanas politiku, lai palielinātu darbaspēka noturību un pielāgošanās spēju un novērstu to, ka mazkvalificēti cilvēki un migrantu izcelsmes personas saskaras ar nodarbinātības iespēju pasliktināšanos. Francija īsteno reformas, lai izglītības un apmācības sistēmu labāk piesaistītu darba tirgus vajadzībām. Latvija veic pasākumus, lai uzlabotu profesionālās izglītības un apmācības kvalitāti, pievilcību un atbilstību darba tirgus vajadzībām. Pārplānojot Eiropas Sociālā fonda piešķirumus, Portugālē nesen tika nostiprināta programma “Qualifica”, kuras mērķis ir risināt mazkvalificēta darbaspēka problēmas. Vairākas dalībvalstis (Vācija, Austrija, Zviedrija, Somija, Beļģija) veica pasākumus, lai apstiprinātu, atzītu vai uzlabotu migrantu prasmes, tādējādi veicinot viņu integrāciju darba tirgū.

Darba tirgus segmentācija joprojām ir problēma. Lai gan vidēji pagaidu darbinieku īpatsvars pēdējos gados nav būtiski palielinājies, dažu dalībvalstu rādītāji pastāvīgi pārsniedz 15 %. Tādās valstīs kā Spānija, Slovēnija, Polija, Portugāle, Itālija un Horvātijā vairāk nekā 60 % no pagaidu darbiniekiem ir jaunieši. Vairāk nekā puse darbinieku ar pagaidu līgumiem nevar atrast pastāvīgu darbu, un, lai gan kopējais nostrādāto stundu skaits pavisam nesen ir

atgriezies pirmskrīzes līmenī, piespiedu nepilnas slodzes darbinieku daļa dažās dalībvalstīs joprojām pārsniedz 50 %. Vairākas dalībvalstis veic pasākumus, lai veicinātu pieņemšanu darbā ar beztermiņa līgumiem, reformējot darba tiesību aktu piemērošanu, tostarp palielinot darba inspekciju personālu, lai novērstu pagaidu darba ļaunprātīgu izmantošanu un veicinātu labāku darbā pieņemšanas subsīdiu izstrādi. Spānijā 2018. gadā tika vēl vairāk nostiprināta darba inspekciju spēja cīnīties pret pagaidu līgumu un nedeklarēta darba ļaunprātīgu izmantošanu. Kipra veic nozīmīgus pasākumus, lai atbalstītu likumīgu nodarbinātību, izveidojot vienotu inspekciju dienestu. Īrijā jauns likumprojekts paredz, ka darba devējiem cita starpā labāk jāizskaidro nodarbinātības veids.

Algas pieaug mērenā tempā, bet ātrāk nekā iepriekšējos gados. Nominālā atlīdzība uz vienu darbinieku 2018. gadā palielinājās par 2,7 %. Algu pieaugums, kas dažus gadus atpalika no ražīguma attīstības, nu ir to panācis.

Nabadzība un ienākumu nevienlīdzība 2017. gadā samazinājās, bet strādājošo nabadzība joprojām rada bažas. To cilvēku īpatsvars, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība, 2017. gadā samazinājās līdz 22,4 %, un tagad tas ir zem pirmskrīzes līmeņa, tomēr dažām grupām joprojām ir raksturīgs nemainīgi augstāks nabadzības risks. Turklāt strādājošo nabadzība joprojām rada bažas, it sevišķi attiecībā uz pašnodarbinātajiem, pagaidu un nepilna darba laika darba ņēmējiem un darba ņēmējiem, kas nav dzimuši ES. Nodokļu un pabalstu sistēmai ir svarīga loma līdzekļu pārdalē. Ir svarīgi panākt, lai nabadzības pabalsti mērķtiecīgi nonāktu pie cilvēkiem, kam tie ir visvairāk nepieciešami, piemēram, uzlabojot ienākumu pārbaudes instrumentu precizitāti. Luksemburgā bijušais garantētais minimālais ienākums tika aizstāts ar jaunu sociālās iekļautības ienākumu shēmu, kuras mērķis ir veicināt sociālo iekļaušanu un aktivizēšanu, kā arī novērst bērnu un viena vecāka ģimeņu nabadzību. Itālija ieviesa jaunu minimālā ienākuma shēmu (*Reddito di Cittadinanza*), kas aizstās iepriekšējo ar mērķi izstrādāt aktīvas iekļaušanas modeli. Tās panākumi lielā mērā būs atkarīgi no shēmas pārvaldības efektivitātes.

Labi funkcionējošs sociālais dialogs ir ļoti svarīgs, jo ļauj veiksmīgāk sagatavot un ieviest reformas un palielināt līdzdalību. Pagājušajā gadā sociālie partneri vairākās dalībvalstīs ziņoja par pozitīvām tendencēm: valdība bija jēgpilni un savlaicīgi iesaistījusi viņus ekonomisko un sociālo reformu procesā. Piemēram, Portugāle, pamatojoties uz trīspusēju vienošanos, nāca klajā ar pasākumu kopumu darba tirgus segmentācijas novēršanai, kas tagad ir jāiestrādā tiesību aktos. Kamēr dažās dalībvalstīs tendences ir pozitīvas, citās vērojams regress. Daudzās varētu uzlabot sociālo partneru spējas un savlaicīgi konsultēties ar tiem galvenajos reformu pasākumu izstrādes posmos, tostarp svarīgās Eiropas pusgada fāzēs.

4.3 Konkurētspēja un produktivitāte

Produktivitātes atšķirību novēršana

Nēmot vērā demogrāfiskās tendences, produktivitātes pieaugumam ir izšķiroša nozīme ilgtspējīgas izaugsmes nodrošināšanā nākotnē visās dalībvalstīs. Produktivitātes pieaugums Eiropas Savienībā ir lēns. Iemesli ir dažādi, ieskaitot nelielus ieguldījumus pētniecībā, tehnoloģijās un inovācijā un strukturālo pāreju no ražošanas uz pakalpojumiem. Lai risinātu ES īstermiņa un ilgtermiņa ekonomiskās problēmas, ir svarīgi tikt galā ar gauso darba ražīguma pieaugumu. Darba ražīguma pieaugums nākamajos gados, visticamāk, saglabāsies zemā līmenī – ap 1 % vai zem tā, un dalībvalstīs ir ievērojamas produktivitātes atšķirības. Sevišķi valstīm ar stabilu ekonomiku, kurās jau ir augsts produktivitātes līmenis, ir grūti palielināt savu izaugsmes potenciālu. Ieguldījumiem, kas palielina vides ilgtspēju, ir potenciāls stimulēt ražīgumu visā ekonomikā, uzlabojot resursu lietošanas efektivitāti un mazināt izejmateriālu izmaksas, vienlaikus mazinot ārējās izmaksas un ietekmi.

Produktivitāte pakalpojumu nozarē (kas ir saimnieciskās darbības lielākā daļa) joprojām ir salīdzinoši zema, lai gan kopumā ekonomikas rādītāji ir uzlabojušies. Lai gan produktivitātes pieauguma samazinājums bijis vērojams arī citu attīstīto valstu ekonomikā, pakalpojumu produktivitātes atšķirības joprojām ir lielas un turpina pieaugt, it sevišķi salīdzinājumā ar ASV. Tas rada neizdevīgus apstākļus ES uzņēmumiem tirdzniecībai kopumā un to integrācijai globālajās vērtības ķēdēs. Lai analizētu produktivitātes virzītājspēkus un stimulētu atbilstošu reakciju politikas jomā, Padome ir ieteikusi eurozonas dalībvalstīm izveidot produktivitātes padomes.⁹

Augstāks darba ražīgums ļaus celt algas un palielināt potenciālo ražošanas apjomu, bet tas pats par sevi nav pietiekams, lai sasniegtu šos mērķus. Lai gan ir vērojams, ka augstāks darba ražīgums vidējā un ilgā termiņā rada augstāku darba samaksu, ir arī gadījumi, kad darbaspēka ieņēmumi laika gaitā netiek līdzīgi produktivitātes izmaiņām. Tāpēc dalībvalstis veic papildu pasākumus, lai panāktu, ka lielāks darba ražīgums noved pie augstākiem darbaspēka ienākumiem.

Kvalitatīvi ieguldījumi un efektīvāka ES finansējuma izmantošana

Mērķtiecīgi ieguldījumi joprojām ir būtiski, lai risinātu produktivitātes pieauguma problēmu ES. Tie ir viens no šīs Komisijas izvīrtajiem trim svarīgajiem “pozitīvā trīsstūra” elementiem. Ieguldījumu vajadzību risināšana jau izsenis ir bijusi Eiropas pusgada prioritāte. Pašreizējā uzņēmējdarbības cikla fāzē būtu jāpievērš uzmanība publiskajiem un privātajiem ieguldījumiem, kas palielina produktivitāti un izaugsmes potenciālu, savukārt gadījumā, ja materializēsies ekonomikas riski, būs svarīgi ieguldījumus aizsargāt. Arī ilgtermiņa ieguldījumi, tostarp prasmēs un izglītībā, var palīdzēt nodrošināt, ka ES ekonomikā ir ilgtspējīga izaugsme, ka tā ir noturīga un arī spēj apmierināt steidzamas sociālās vajadzības.

Lielākajā daļā dalībvalstu ir vajadzīgi ieguldījumi pētniecībā, attīstībā un inovācijā, lai uzlabotu to produktivitātes pieaugumu un konkurētspēju. Daudzās dalībvalstīs un reģionos pastāv ievērojamas iespējas stiprināt saikni starp uzņēmumiem, akadēmiskajām aprindām un pētniecības un publiskā sektora dalībniekiem, izmantojot sadarbību vērtību ķēdēs, tostarp ar pārdomātas specializācijas palīdzību. Tas attiecas, piemēram, uz Beļģiju, Bulgāriju, Franciju, Kipru, Poliju, Latviju un Igauniju. Bez tam Beļģijā, Kiprā, Austrijā, Slovēnijā, Spānijā, Slovākijā, Polijā, Igaunijā, Vācijā un Bulgārijā ir vajadzīgi papildu ieguldījumi uzņēmumu digitalizācijai un digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem. Dalībvalstis ar augstāku produktivitātes līmeni, piemēram, Vācija un Nīderlande, un citas valstis, kurās pirms krīzes un atlabšanas laikā ir notikušas ievērojamas strukturālas izmaiņas ar augstu ieguldījumu līmeni, piemēram, Ungārija, Polija un Čehijas Republika, var gūt turpmākus panākumus, ieguldot nemateriālajos aktīvos un inovācijā. Dalībvalstīs, kas attīstībā tiecas panākt pārējās, ieguldījumi mašīnās un iekārtās var veicināt kapitāla intensitātes pieaugumu un paaugstināt darba ražīgumu. Igaunijā, Luksemburgā, Slovākijā, Portugālē, Bulgārijā, Nīderlandē, Itālijā, Kiprā un Francijā ir vajadzīgi ieguldījumi resursu efektīvai izmantošanai un klimata risku novēršanai, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar aprites ekonomiku un pielāgošanos klimata pārmaiņām.

Ja ES finansējums tiktu labāk pieskaņots Eiropas pusgada analīzei un ieteikumiem, būtu jāuzlabojas rezultātiem un jānostiprinās kohēzijas politikas finansējuma ietekmei. ES finansējuma pieskaņošana Eiropas pusgadam ir priekšlikumu par daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam galvenais elements. Dažās dalībvalstīs ES finansējums pat veido ievērojamu daļu no publiskajiem ieguldījumiem. Konkrēti, kā ierosināts Komisijas daudzgadu

⁹Padomes Ieteikums (2016. gada 20. septembris) par valsts produktivitātes padomju izveidošanu, OV C 349, 24.9.2016., 1. lpp.

finanšu shēmas priekšlikumā, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds Plus un Kohēzijas fonds nākamajā plānošanas periodā veidos aptuveni 600 miljardus euro (pieskaitot valsts līdzfinansējumu) – tas atbilst 0,5 % no ES IKP un ievērojami vairāk galvenajās atbalsta saņēmējās dalībvalstīs. Turklāt Komisijas priekšlikumi par daudzgadu finanšu shēmu ļauj kombinēt šos līdzekļus ar citiem ES finansējuma avotiem, piemēram, ar nākotnes programmu *InvestEU*, Junkera plāna pēcteci 650 miljardu euro apmērā. Tiem ir potenciāls piesaistīt citus publiskā un privātā sektora ieguldītājus un vēl vairāk palielināt ieguldījumu ietekmi stratēģiskās ES ekonomikas jomās.

Pamatojoties uz valstu ziņojumos veikto analīzi, jaunā pielikumā ir izklāstīts, kā šis ES finansējums varētu labāk palīdzēt risināt dalībvalstu konkrētās vajadzības. Papildus tam, ka vairāk uzmanības tiek pievērsts ieguldījumu prioritātēm, šā gada ziņojumos par valstīm ir arī sīkāk analizētas reģionālās atšķirības un šķēršļi ieguldījumiem. Šis īpašais pielikums palīdz dialogā ar atsevišķām dalībvalstīm noteikt finansēšanas prioritātes nākotnes programmām šā finansējuma apgūšanai. Ziņojumos par valstīm izklāstīts Komisijas viedoklis, kura pamatā ir attiecīgā Eiropas pusgada analīze. Tas ir izejas punkts sarunām ar dalībvalstīm par programmām. Tas atstāj manevra iespējas diskusijās ar dalībvalstīm. Šī ieguldījumu vajadzību uzskaitē pamatojas uz kopīgu izpratni par to, ka ieguldījumiem vajadzētu būt pēc iespējas lielākai ietekmei uz ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju.

Pilnīgāk jāizmanto privātie ieguldījumi, kas iegūti no labi funkcionējošiem un integrētiem kapitāla tirgiem. Tā kā ES pabeidz īstenot savu rīcības plānu kapitāla tirgu savienības izveidei, Eiropas kapitāla tirgu pilnīgā daudzveidība, sākot no globāliem centriem līdz reģionāli integrētiem tīkliem un vietējām iniciatīvām, būtu jāattīsta tālāk, lai finansētu uzņēmumus un veicinātu dekarbonizāciju un pāreju uz ilgtspējīgāku ekonomiku. Valsts līmenī, piemēram, Igaunija, Latvija un Lietuva veido Baltijas tirgu attiecībā uz segtajām obligācijām un vērtspapīrošanu. Tas palīdzēs veidot labi funkcionējošu un dziļāku kapitāla tirgu šajā reģionā. Tas arī pavērs bankām ilgtermiņa finansēšanas iespējas, lai tās spētu atbrīvot bilances un palielināt aizdevumu apjomu.

Institūciju kvalitāte kā svarīga reformu sastāvdaļa

Ieguldījumu vajadzību apmierināšanai ir nepieciešama labvēlīga ieguldījumu vide. Politikas plānotājiem jāpievērš īpaša uzmanība ieguldījumiem labvēlīgas vides veidošanai, jāizvairās no nevajadzīgiem tirgus un regulatīviem šķēršļiem un jāuzlabo valsts un pārvaldes iestāžu darbība. Pieņemot lēmumus par ieguldījumiem, ārkārtīgi liela nozīme ir aspektiem, kas saistīti ar valsts pārvaldes efektivitāti, sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijas pakāpi, normatīvās vides kvalitāti un stabilitāti un tiesiskuma ievērošanu, tostarp tiesu sistēmu neatkarību un cīņu pret korupciju. 2019. gadā aptuveni puse no 25 labākajiem korupcijas uztveres līmeņa rādītājiem pasaulē ir ES dalībvalstīm, tomēr joprojām pastāv lielas atšķirības¹⁰, un ir jāpastiprina centieni uzlabot korupcijas novēršanu, aizsargāt trauksmes cēlējus, lai veicinātu korupcijas atklāšanu, un novērst šķēršļus efektīvai saukšanai pie atbildības un sankcijām. Lai risinātu dažas no šīm problēmām, Itālija, Slovākija un Latvija ir grozījušas trauksmes cēlēju aizsardzības likumus, bet Lietuva, Spānija, Kipra un Grieķija pašlaik plāno reformas šajā jomā.

Kā minēts 2019. gada valstu ziņojumos, visas dalībvalstis ir saskārušās ar šķēršļiem ieguldījumiem dažādās politikas jomās (sk. 4. pielikumu). Kopumā lielāko daļu šķēršļu ieguldījumiem veido valsts pārvaldes un uzņēmējdarbības vides nepilnības. Piemēram, liels regulatīvais un administratīvais slogs, tiesiskā regulējuma neparedzamība, tiesu sistēmu

¹⁰Visās dalībvalstīs tiek pastāvīgi izvērtēti korupcijas apkarošanas centieni. Tāpat kā pagājušajā gadā Komisija ir izanalizējusi galvenās problēmas ziņojumos par attiecīgajām dalībvalstīm.

efektivitāte un neefektīva valsts pārvalde. Daudzi šķēršļi ir saistīti arī ar apgrūtinotām un ilgstošām apstiprināšanas procedūrām, kā arī ar prasmju trūkumu izglītības un apmācības sistēmu nepilnību pēc. Šķēršļi uzņēmumu izveidei mazumtirdzniecībā ir bijuši par kavēkli pārrobežu ieguldījumiem šajā nozarē. Prasmju trūkums ir minēts ziņojumos par vairākām valstīm kā šķērslis, kas traucē un kavē ieguldījumus nozarēs, kuras stimulē digitalizācija un jaunas tehnoloģijas (piemēram, telekomunikācijas, savienojamība vai aprītes ekonomika), bet arī tradicionālākās nozarēs, kuras saskaras ar augošu pieprasījumu (piemēram, būvniecība).

Reformas, kuru mērķis ir uzlabot pārvaldību, institūcijas, tiesu sistēmas un valsts pārvaldes efektivitāti, ir pamats, uz kura balstās attīstīta demokrātiska sabiedrība, un tām ir ievērojama ekonomiska nozīme. Šādas reformas var palīdzēt uzlabot vidi, kurā darbojas uzņēmumi un ieinteresētās personas, un veicināt uzņēmējdarbību, mazināt korupciju un stiprināt tiesiskumu. Visbiežāk pieminētie šķēršļi, kas kavē ieguldījumus ES, ir valsts pārvaldes neefektivitāte, nelabvēlīgi apstākļi uzņēmējdarbībai un liels administratīvais un regulatīvais slogs konkrētām nozarēm. Dažās dalībvalstīs ieguldījumus kavē arī pārredzamības trūkums publiskajā sektorā, sarežģītas nodokļu sistēmas, izkropļots preču vai darba tirgus, kā arī trūkumi pētniecības un inovācijas sistēmās un institūcijās. Lai risinātu tamlīdzīgas problēmas, Polija ir pieņēmusi “Uzņēmējdarbības konstitūciju” – visaptverošu piecu tiesību aktu kopumu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai. Francija īsteno plašas reformas, lai uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un Francijas uzņēmumu konkurētspēju. Vairākas dalībvalstis, piemēram, Somija un Igaunija, cenšas samazināt administratīvo slogu. Bulgārija, Slovākija, Čehijas Republika, Slovēnija un Rumānija pašlaik reformē savu valsts iepirkuma sistēmu. Vācijas federālā valdība 2018. gadā paziņoja, ka izveidos aģentūru revolucionāras inovācijas veicināšanai.

Izstāšanās līgums starp ES un Apvienoto Karalisti

Šajā paketē nav aplūkoti ekonomiskie riski, kas saistīti ar dažādiem Brexit scenārijiem.

Nemot vērā, ka patlaban Eiropas Savienībā un Apvienotajā Karalistē notiek izstāšanās līguma ratifikācijas process, prognozes par 2019. un 2020. gadu ir balstītas uz tīri tehnisku pieņēmumu, ka tirdzniecības attiecībās starp ES-27 un Apvienoto Karalisti nekas nemainās. “Smagā Brexit” gadījumā, ko Komisija uzskata par nevēlamu, bet kuram ES-27 ir labi sagatavojušās¹¹, šie pieņēmumi būs jāpārskata un jāpiemēro samazinājums.

¹¹COM (2018) 556 final/2 (labojums pieņemts 2018. gada 27. augustā); COM (2018) 880 final; COM (2018) 890 final.

5. TURPMĀKIE SOĻI

Pēdējos gados Eiropas Savienība ir pārgājusi no ekonomikas atkopšanās pie stabilas izaugsmes, un 2019. gadā Eiropas ekonomikā turpināsies pieaugums par spīti nenoteiktajām prognozēm. Lai nodrošinātu šādu nepārtrauktu ekonomikas izaugsmi, dalībvalstīm būs jāīsteno efektīvas strukturālās reformas, jārealizē atbildīga fiskālā politika un jāizstrādā mērķtiecīga ieguldījumu stratēģija. Kā aprakstīts šā gada Eiropas pusgada paketē, efektīvāka saikne starp Eiropas pusgadu un ES finansējumu 2021.–2027. gadam nodrošinās nepieciešamo struktūru, lai panāktu, ka tiek efektīvi īstenotas mērķtiecīgākās ieguldījumu prioritātes.

Eiropas pusgads nodrošina Komisijai, dalībvalstīm, sociālajiem partneriem un ieinteresētajām personām visos līmeņos iespēju iesaistīties pastāvīgā dialogā visa gada garumā. Kopā ar šo paziņojumu publicētie ziņojumi par valstīm balstās uz padziļinātu informācijas apmaiņu ar valdībām, valstu iestādēm un ieinteresētajām personām gan tehniskā, gan politiskā līmenī, tostarp uz divpusējām sanāksmēm, kas notika 2018. gada decembrī. Tajos izdarītie secinājumi tiks publiskoti Komisijas pārstāvniecībās dalībvalstu galvaspilsētās un tālāk iztirzāti arī divpusējās un daudzpusējās sanāksmēs.

Ņemot vērā datus par ieguldījumiem un valsts ziņojumu rezultātus, Komisija drīz uzsāks dialogu ar dalībvalstīm par 2021.–2027. gada programmām attiecībā uz kohēzijas politikas fondiem. Komisijas priekšsēdētāja vietnieki un komisijas locekļi apmeklēs dalībvalstis, lai uzklautu parlamentu, valdību, sociālo partneru un citu ieinteresēto personu viedokļus par analīzi un secinājumiem, kas iekļauti ziņojumos par valstīm. Komisija arī apspriedīs ziņojumu par valstīm konstatējumu kopsavilkumus ar Eiropas Parlamentu.

Ņemot vērā konstatētās problēmas, dalībvalstis līdz aprīļa vidum iesniegs savas ekonomiskās un sociālās prioritātes valsts reformu programmās. Tās arī iepazīstinās ar daudzgadu stratēģijām stabilai valsts finanšu sistēmai stabilitātes (eurozonas dalībvalstīm) un konverģences (ārpus eurozonas) programmu veidā. Lai pienācīgi un ilgtspējīgi reaģētu uz problēmām, Komisija ierosina šīs programmas izstrādāt sadarbībā ar visām svarīgākajām ieinteresētajām personām, piemēram, sociālajiem partneriem, reģionālajām un vietējām iestādēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

1. PIELIKUMS — MAKROEKONOMIKAS UN FISKĀLĀS NELĪDZSVAROTĪBAS INTEGRĒTA UZRAUDZĪBA

	Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra (MNNP12)	Stabilitātes un izaugsmes pakts¹³ (VTM: vidēja termiņa mērķis / PBDNP: pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra)	Piezīmes
AT		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro noteikumu par parādu ¹⁴	Starpība ar VTM 2018. gadā ir mazāka par ārkārtēju apstākļu gadījumā pieļaujamo
BE		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro noteikumu par parādu	
BG	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
CY	Pārmērīga nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM; piemēro pārejas noteikumu par parādu ¹⁵	
CZ		Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
DE	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM; piemēro noteikumu par parādu	
DK		Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
EE		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts	
EL	Pārmērīga nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Piemēro pārejas noteikumu par parādu	Tā kā Grieķija bija atbrīvota no stabilitātes programmas iesniegšanas, kamēr tā bija iekļauta programmā, tā vēl nav noteikusi vidēja termiņa mērķi.
IE	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM; piemēro pārejas noteikumu par parādu	
ES	Nelīdzsvarotība	Korektīvā daļa Pārmērīgs budžeta deficīts, korekcijas termiņš: 2018. gads	2019. gadā piemēro pārejas noteikumu par parādu atkarībā no PBDNP lēmuma atcelšanas, pamatojoties uz validētiem 2018. gada budžeta pēdējiem datiem.
FR	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro pārejas noteikumu par parādu	
HR	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM; piemēro noteikumu par parādu	
HU		Preventīvā daļa Piemēro būtiskas novirzes procedūru; piemēro noteikumu par parādu	
IT	Pārmērīga nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro noteikumu par parādu	
LT		Preventīvā daļa Sasniedz VTM	

¹² Kategorijas “nelīdzsvarotība” un “pārmērīga nelīdzsvarotība” nozīmē īpašo pārraudzību, ko pielāgo atkarībā no problēmu smaguma.

¹³ VTM sasniegšana un (pārejas) noteikuma par parādu piemērojamība attiecas uz 2018. gadu, pamatojoties uz Komisijas 2018. gada rudens prognozi.

¹⁴ Noteikums par parādu: ja attiecībā uz parāda attiecību pret IKP netiek ievērota 60 % atsaucē vērtība, attiecīgajai dalībvalstij piemēro pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, pēc tam, kad vērā ņemti visi būtiskie aspekti un ekonomikas cikla ietekme, ja parādu līmeņa un 60 % atsaucē vērtības starpība katru gadu nesamazinās par 1/20 (vidēji trīs gadu laikā).

¹⁵ Pārejas noteikums par parādu: katrai dalībvalstij, kam piemērota pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra, pēc pārmērīga budžeta deficīta korekcijas tiek piešķirts trīs gadu ilgs laikposms, lai panāktu atbilstību noteikumam par parādu. Tas nenozīmē, ka noteikumu par parādu šajā laikposmā nepiemēro, jo dalībvalstij minētajā pārejas periodā jāpanāk pietiekams progress atbilstības nodrošināšanā. Ja progress, kas pārejas periodā panākts atbilstības nodrošināšanā ar parāda robežvērtību, tiek novērtēts negatīvi, var tikt uzsākta pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra.

LU		Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
LV		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts	
MT		Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
NL	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
PL		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts	
PT	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro pārejas noteikumu par parādu	
SI		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro pārejas noteikumu par parādu	
SE	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Sasniedz VTM	
SK		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts	
RO	Nelīdzsvarotība	Preventīvā daļa Piemēro būtiskas novirzes procedūru	
FI		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro noteikumu par parādu	Starpība ar VTM 2018. gadā ir mazāka par ārkārtēju apstākļu un strukturālu reformu gadījumā pieļaujamo
UK		Preventīvā daļa VTM nav sasniegts; piemēro pārejas noteikumu par parādu	

(*) "Divu tiesību aktu paketes" (Regula Nr. 473/2013) ieteikumi par veicamajiem pasākumiem, lai nodrošinātu pārmērīga valsts budžeta deficīta laikus veiktu novēršanu, attiecas vienīgi uz eurozonas dalībvalstīm.

2. PIELIKUMS — STRATĒGIJĀ „EIROPA 2020” IZVIRZĪTO MĒRĶU SASNIEGŠANĀ PANĀKTAIS PROGRESS

Stratēģijas mērķi attiecībā uz ES	“Eiropa 2020”	2010. gada dati	Jaunākie pieejamie dati	2020. gadā, pamatojoties uz jaunākajām tendencēm
1. 20–64 gadus vecu iedzīvotāju nodarbinātības līmeņa paaugstināšana līdz vismaz 75 %		68,6 %	73,5 % (2018. g. 3. cet.)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
2. Apvienoto publisko un privāto ieguldījumu palielināšana pētniecībā un tehnoloģiju izstrādē līdz 3 % no IKP		1,93 %	2,07 % (2017. g.)	Mērķis, visticamāk, netiks sasniegts
3.a Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana par vismaz 20 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni		Samazinājums par 14,2 %	Samazinājums par 22 %	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
3.b Atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvara palielināšana līdz 20 % galīgajā enerģijas patēriņā		12,5 %	17,5 % (2017. g.)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
3.c Energoefektivitātes pieauguma par 20 % panākšana		11,8 % (starpība ar primārās enerģijas patēriņa mērķi 2020. gadam)	5,26 % (2017. g.)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
4.a Tādu personu, kas priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību (18–24 g.v.) skaita samazināšana zem 10 %.		13,9 %	10,6 % (2017. g.)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
4.b 30–34 gadus vecu iedzīvotāju, kas ir ieguvuši terciāro izglītību, īpatsvara palielināšana līdz vismaz 40 %		33,8 %	39,9 % (2017. g.)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
5. Nabadzības un sociālās atstumtības riska novēršana vismaz 20 miljoniem cilvēku		Palielinājums par 1,4 miljoniem (salīdzinājumā ar 2008. bāzes gadu)	Palielinājums par 5,2 miljoniem (salīdzinājumā ar 2008. bāzes gadu) 2017. g.	Mērķis, visticamāk, netiks sasniegts

3. PIELIKUMS – PADZIĻINĀTO PĀRSKATU KONSTATĒJUMI PAR DALĪBVALSTĪM

Bulgārijā ir vērojama nelīdzsvarotība. Konstatētas nepilnības finanšu sektorā, kā arī liels uzņēmumu parādu līmenis un ienākumus nenesošu aizdevumu apjoms. Neto ārējā pozīcija ir uzlabojusies, pateicoties stabilai izaugsmei un lieliem tekošā konta pārpalikumiem. Ir veikti pasākumi, lai stiprinātu finanšu sektora stabilitāti. Bankas un citas finanšu sabiedrības ir veiksmīgi turpinājušas īstenot ieteikumus, kas sniegti pēc aktīvu kvalitātes un bilanču pārskatīšanas un uzraudzības pastiprināšanas. Tomēr joprojām saglabājas nepilnības, kas saistītas ar vāju pārvaldību, aktīvu kvalitāti un uzraudzību, savukārt apdrošināšanas nozarē parādās jaunas problēmas. Stabila izaugsme ir sekmējusi nepārtrauktu privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu un ienākumus nenesošu aizdevumu turpmāku samazināšanos, bet ienākumus nenesošus aizdevumu apjoms korporatīvajā sektorā joprojām ir paaugstināts. Lai gan ir gūti panākumi nelīdzsvarotības cēloņu novēršanā, izšķiroša nozīme būs neseno reformu pilnīgai īstenošanai un uzraudzībai banku un nebanku finanšu nozaru uzraudzībā un pārvaldībā. Nepieciešama arī aktīvāka rīcība, lai samazinātu ienākumus nenesošo aizdevumu apjomu un pabeigtu maksātnespējas regulējuma reformu.

Kiprā ir vērojama pārmērīga nelīdzsvarotība. Ļoti augsts ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvars noslogo finanšu sektoru, un liels privātais, valsts un ārējais parāds apgrūtina ekonomiku joprojām samērā augsta bezdarba (kaut gan tas samazinās) un vāja izaugsmes potenciāla apstākļos. Tekošā konta deficīts ir ievērojami negatīvs, pat ņemot vērā īpašam nolūkam dibināto sabiedrību klātbūtni, kas atspoguļo spēcīgu iekšzemes pieprasījumu, kā arī negatīvus mājāsaimniecību ietaupījumus, un nav pietiekošs, lai garantētu neto ārējo saistību lielo apjomu ilgtspējīgu korekciju. Privātā sektora parāda īpatsvara samazināšana turpinās, taču lēnā tempā. Jaunu aizdevumu privātajam sektoram joprojām ir maz. Kipras kooperatīvās bankas apjomīga ienākumus nenesošo aizdevumu portfeļa nodošana publiskajam sektoram saistībā ar bankas pārdošanu un likvidāciju jūtami samazināja ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvaru banku sistēmā. Tomēr gan mājāsaimniecībām, gan korporācijām joprojām ir lieli ienākumus nenesošie aizdevumi. Valdības atbalsts Kipras kooperatīvās bankas pārdošanas procesā 2018. gadā vienreizēji palielināja valsts parādu. Paredzams, ka nākotnē lielajam valsts parādam būs tendence samazināties, pateicoties turpmākai labai fiskālajai situācijai. Salīdzinājumā ar pagājušo gadu tiek veiktas pastiprinātas reformas, īpaši ar mērķi novērst ienākumus nenesošo aizdevumu radīto neaizsargātību, bet ir apņēmīgāk jāīsteno strukturālās reformas, lai palielinātu izaugsmes potenciālu.

Vācijā ir vērojama nelīdzsvarotība. Augstais un lēni sarūkošais tekošā konta pārpalikums atspoguļo pieticīgu ieguldījumu līmeni attiecībā pret ietaupījumu gan privātajā, gan publiskajā sektorā, un tam ir pārrobežu nozīme. Tas notiek par spīti pieaugošajai vajadzībai pēc ieguldījumiem un inovācijas, kam jāpadara Vācijas ekonomika noturīgāka un jānodrošina ilgtspējīgs un iekļaujošs izaugsmes modelis. 2018. gadā pārpalikums nedaudz saruka saistībā ar iekšzemes pieprasījuma pieaugumu, un paredzams, ka turpmākajos gados tas turpinās pakāpeniski samazināties, vienlaikus paliekot vēsturiski augstā līmenī. Privātie un valsts ieguldījumi ir jūtami pieauguši, un notiek pāreja uz izaugsmi, ko vairāk stimulē iekšzemes pieprasījums. Tomēr par spīti labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, neatliekamajām infrastruktūras un izglītības ieguldījumu vajadzībām, īpaši pašvaldību līmenī, un pieejamajai fiskālajai telpai ieguldījumu, kā arī patēriņa apjoms joprojām ir zems. Budžeta pārpalikums 2018. gadā pieauga, un parāda attiecība turpināja samazināties. Algu pieaugums nedaudz palielinājās līdz ar kāpjošo pieprasījumu pēc darbarokām, tomēr reālais algu pieaugums joprojām ir pieticīgs. Lai gan ir veikta virkne pasākumu, lai stimulētu privātos un publiskos ieguldījumus, ir jāpieliek lielākas pūles, lai novērstu lielo ieguldījumu nepietiekamību, īpaši

attiecībā uz publiskajiem ieguldījumiem infrastruktūrā un izglītībā. Citās politikas jomās panāktie uzlabojumi ir mazāki.

Grieķija ir vērojama pārmērīga nelīdzsvarotība. Neaizsargātība ir saistīta ar augsto valsts parāda līmeni, negatīvo ārējo pozīciju, ienākumus nenesošu aizdevumu lielo īpatsvaru un nepilnīgu ārējo līdzsvarošanu apstākļos, kad bezdarbs, lai gan samazinās, ir augsts, bet izaugsmes potenciāls – zems. Grieķijai izdevās sekmīgi pabeigt Eiropas Stabilizācijas mehānisma atbalsta programmu 2018. gada augustā pēc tam, kad pēdējos gados tika panākti būtiski uzlabojumi. Tomēr saglabājas liela uzkrājumu nelīdzsvarotība, tostarp ļoti negatīva starptautisko ieguldījumu neto pozīcija, kas joprojām pasliktinās pie mērena nominālā IKP pieauguma un tekošā konta bilances, kas joprojām ir negatīva. Pēdējos gados ir panākti ievērojami izmaksu konkurētspējas uzlabojumi, kas pēdējā laikā iestrēga sakarā ar pieticīgu produktivitātes pieaugumu. Lai gan valsts parāda līmenis joprojām ir augsts, to galvenokārt apkalpo oficiālā sektora kreditori, un finansējuma vajadzības vismaz desmit gadus būs salīdzinoši zemas. Parāda samazināšanas temps ir ļoti atkarīgs no tā, vai arī turpmāk izdosies sasniegt saskaņotos fiskālos mērķus un īstenot reformas, lai panāktu ilgtspējīgu izaugsmes potenciāla pieaugumu. Finanšu nozare ir neaizsargāta sakarā ar lielu ienākumus nenesošu aizdevumu uzkrājumu un zemu rentabilitāti, kas kavē kredītu pieaugumu un investīciju atgūšanu. Privātā sektora parāds samazinās, un joprojām turpinās aktīva aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanās. Finanšu palīdzības programmu darbības laikā tika veikti plaša mēroga pasākumi, lai novērstu daudzus no Grieķijas ekonomikas strukturālajiem trūkumiem. Valsts iestādes ir apņēmušās ne tikai koncentrēt līdzšinējās reformas un pielāgošanās centienus, bet arī nodrošināt reformu nepārtrauktību un pabeigšanu, un tas tiek kontrolēts pastiprinātās uzraudzības ietvaros.

Īrija ir vērojama nelīdzsvarotība. Liels publiskais un privātais parāds un neto ārējās saistības rada neaizsargātību. Tomēr uzkrājumu nelīdzsvarotība tiek ievērojami koriģēta. Tādu starptautisku uzņēmumu darbība, kam nav īstas saistības ar vietējo ekonomiku, būtiski ietekmē neto ārvalstu saistības, kuras samazinās liela tekošā konta pārpalikuma pēc. Privātā parāda līmenis joprojām ir augsts, bet ekonomikas izaugsme turpina sekmēt aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanos privātajā sektorā. Starptautisku uzņēmumu darbība turpina ietekmēt uzņēmumu parādu. Mājsaimniecību parāds, šķiet, kopumā atbilst pamatrādītājiem, lai gan ir augsts salīdzinājumā ar izmantojamo ienākumu. Tiek prognozēts, ka valsts parāds turpinās samazināties, savukārt budžeta deficīts kļūst līdzsvarotāks. Mājokļu cenas jau vairākus gadus strauji pieaug, taču pēdējā laikā šis pieaugums ir palēninājies. Mājokļu cenas lielā mērā ietekmē piedāvājuma ierobežojumi, un nav skaidru pierādījumu, ka tie būtu pārāk augstu novērtēti. Lai gan ienākumus nenesošo aizdevumu apjoms joprojām ir augsts, tas ir samazinājies vēl vairāk, pat ja ilgtermiņa maksājumu kavējumi sarūk lēnāk. Šīs neaizsargātības novēršanai ir veikti politikas pasākumi (konkrēti, mājokļu piedāvājuma un makroprudenciālās politikas jomā), bet dažiem no tiem būs vajadzīgs laiks, lai sniegtu gaidītos rezultātus.

Spānija ir vērojama nelīdzsvarotība. Lai gan ekonomikas izaugsme ir stabila, liels gan valsts, gan privātā sektora ārējais un iekšējais parāds rada neaizsargātību joprojām augsta bezdarba apstākļos, un tam ir pārrobežu nozīme. Līdzsvarošana ārējā sektorā turpinājās, lai arī tekošā konta pārpalikums 2018. gadā samazinājās tādu faktoru ietekmē, kas saistīti ar globālo vidi. Lai neto ārējās saistības samazinātu līdz piesardzīgam līmenim, būs vajadzīgs stabils tekošā konta pārpalikums ilgākā laikposmā. Turpinājās arī privātā sektora parāda samazināšana, pateicoties stabilai nominālajai izaugsmei. Ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars ir vēl

vairāk samazinājies. Valsts parāds ir nedaudz sarucis, un mazāka deficīta prognozes liecina, ka tas varētu turpināt pakāpeniski samazināties. Tomēr būs jāpieliek papildu pūles, lai panāktu, ka valsts finanses ievirzās ilgtermiņgākas attīstības gultnē. Bezdarba līmenis turpināja samazināties, taču joprojām ir augsts. Politikas pasākumu īstenošana ar mērķi palielināt potenciālo izaugsmi, ir noritējusi lēni. Joprojām pastāv problēmas, īpaši attiecībā uz darba tirgus segmentāciju, pētniecību un inovāciju, kā arī uzņēmējdarbības regulējumu, sevišķi pakalpojumu jomā.

Francijā ir vērojama nelīdzsvarotība. Neaizsargātību rada liels valsts parāds un vāja konkurētspējas dinamika saistībā ar zemu produktivitātes pieaugumu, kam ir pārrobežu nozīme. Valsts parāds 2018. gadā kopumā bija stabils, lai gan paaugstinātā līmenī. Tiek prognozēts, ka tas samazināsies tikai nedaudz. Valsts parāda augstais līmenis samazina pieejamo fiskālo telpu, kas ļautu reaģēt uz turpmākiem satricinājumiem, un negatīvi ietekmē izaugsmes perspektīvas. Darbaspēka vienības izmaksu pieaugums joprojām ir mērens zema produktivitātes pieauguma situācijā. Daži uzņēmējdarbības vides elementi joprojām negatīvi ietekmē ārpuscenu konkurētspēju. Pēdējos gados ir veiktas reformas, ļaujot gūt panākumus vairākās jomās: darba tirgū, nodokļu politikā, uzņēmējdarbības vidē u. c. Tomēr šo reformu ietekme vēl nav pilnībā īstenojusies, kamēr citas jomas prasa papildu pūles, piemēram, bezdarba pabalstu sistēmas reforma, pensiju sistēmas reforma un izdevumu pārskatīšana, kam jānodrošina publisko finanšu ilgtermiņa un jāpalielina izaugsmes potenciāls.

Horvātijā ir vērojama nelīdzsvarotība. Atlikusī neaizsargātība ir saistīta ar lielu valsts, privātā sektora un ārējo parādu zemas potenciālās izaugsmes apstākļos. Tomēr pēdējo gadu laikā tas ir samazinājies. To veicināja stabila nominālā izaugsme, kas pārsniedza aplēsto potenciālu, un piesardzīga fiskālā politika. Negatīvā neto ārējā pozīcija joprojām ir liela, bet ir uzlabojusies tekošā konta pārpalikuma rezultātā. Notiek privātā sektora aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšana, lai gan ir paredzams, ka tās temps samazināsies, jo kredītu pieaugums un ieguldījumi atgūstas. Budžetā ir pārpalikums no 2017. gada, un valsts parāds kopš 2014. gada maksimuma ir jūtami samazinājies. Finanšu sektors ir labi kapitalizēts un rentabls, tomēr ienākumus nenesošie aizdevumi gan sarūk, tomēr joprojām ir paaugstināti. Uzņēmumu un mājsaimniecību ārvalstu valūtas risks ir samazinājies, taču joprojām uzskatāms par neaizsargātību. Ir veikti intensīvāki politikas pasākumi, pieņemot pensiju reformu un jaunus tiesību aktus, lai uzlabotu fiskālo sistēmu. Tiek gatavotas citas atbilstošas politikas darbības, un rūpīgi to īstenošanai būs liela nozīme ekonomikas noturības stiprināšanā.

Itālijā ir vērojama pārmērīga nelīdzsvarotība. Ņemot vērā joprojām augsto ienākumus nenesošo aizdevumu apjomu un bezdarbu, liels valsts sektora parāds un ieilgusi vājas produktivitātes dinamika nozīmē apdraudējumu, turklāt ar pārrobežu ietekmi. Nav paredzams, ka turpmākajos gados valsts parāda attiecība samazināsies, jo vājā makroekonomiskā prognoze un valdības pašreizējie fiskālie plāni, lai gan mazāk ekspansīvi nekā sākotnējie plāni 2019. gadam, izraisīs primārā pārpalikuma samazinājumu. Izmaksu konkurētspēja ir stabila, bet produktivitātes pieaugums joprojām ir vājš. Tā pamatā ir ieilgušas problēmas ar darba, kapitāla un produktu tirgu darbību, un to papildina valsts pārvaldes un tiesu sistēmas nepilnības, kas samazina potenciālo IKP pieaugumu. Ienākumus nenesošo aizdevumu apjoms turpināja ievērojami samazināties, bet šī samazinājuma tempa saglabāšana var izrādīties sarežģīta, ņemot vērā tirgus apstākļus. Augstāks valsts obligāciju ienesīguma līmenis salīdzinājumā ar 2018. gada sākumu ietekmē banku finansējuma izmaksas un kapitāla rezerves, kas atsaucas uz aizdevumiem pārējai ekonomikai un uz IKP pieaugumu. Par spīti zināmajam progresam banku bilances sakārtošanā, maksātnespējas reformās un aktīvā darba

tirgus politikā, reformu temps 2018. gadā visumā apsīka. 2019. gada budžets ietver politikas pasākumus, kas aptur daļu līdzšinējo svarīgo reformu, sevišķi pensiju jomā, un neparedz efektīvus pasākumus, lai palielinātu potenciālo izaugsmi.

Nīderlandē ir vērojama nelīdzsvarotība. Nelīdzsvarotības avoti ir liels privātā sektora parāds un liels tekošā konta pārpalikums, turklāt tai ir pārrobežu ietekme. Pārpalikums 2017. gadā sasniedza ļoti augstu līmeni, un paredzams, ka tas pakāpeniski samazināsies, lai gan joprojām paliks ievērojami paaugstināts. Daļu no ārējā pārpalikuma var attiecināt uz statistikas iezīmēm, kas saistītas ar starptautisku uzņēmumu lomu, un nav paredzams, ka tuvākajā nākotnē tas varētu samazināties. Pateicoties ekonomikas izaugsmei, privātā parāda attiecība pret IKP turpināja samazināties gan uzņēmumiem, gan mājsaimniecībām, lai gan joprojām ir paaugstināta. Tomēr mājsaimniecību nominālais parāds lēnām palielinās dinamiskā mājokļu cenu pieauguma rezultātā. Par spīti pieaugošajam darbaroku trūķumam algu pieaugums līdz šim ir bijis mērens. Nesenajām reformām, piemēram, nodokļu atskaitījumu par hipotekāro kredītu procentu maksājumiem paātrinātajai samazināšanai, vajadzētu mazināt mājsaimniecību vēlmi aizņemties, savukārt fiskālajam stimulam būtu jāveicina kopējais pieprasījums.

Portugālē ir vērojama nelīdzsvarotība. Lielās neto ārējās saistības, privātā sektora un valsts parāds un ienākumus nenesošo aizdevumu liels īpatsvars rada neaizsargātību maza produktivitātes pieauguma apstākļos. Tekošais konts kopumā ir līdzsvarots, bet arī turpmāk ir jā saglabā piesardzīga nostāja un jānotur konkurētspējas pieaugums, lai panāktu neto ārējo saistību korekciju līdz piesardzīgam līmenim. Privātā sektora augstā parāda attiecība turpina samazināties, pateicoties nominālajai izaugsmei; aktīvai aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanai šeit ir mazāka loma. Valsts parāds no 2017. gada sāka samazināties, pateicoties primārajam pārpalikumam, tomēr joprojām ir paaugstināts. Riski banku nozarē ir samazinājušies, ņemot vērā gan lielo banku rekapitalizāciju 2017. gadā, gan neseno rentabilitātes uzlabošanu. Ienākumus nenesošo aizdevumu liels uzkrājums ir samazinājies, tomēr tas joprojām ir salīdzinoši augsts. Lielāka produktivitātes pieauguma nodrošināšana ir būtiska, lai uzlabotu izredzes attiecībā uz konkurētspēju, aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanu un izaugsmes potenciālu. Darba tirgus korekcijas ir turpinājušās, un bezdarba līmenis jau vairākus gadus strauji samazinās. Ir veikti politikas pasākumi, lai mazinātu ienākumus nenesošu aizdevumu līmeni, bet politikas nepilnības saglabājas citās jomās, piemēram, preču un pakalpojumu tirgos. Būs jāuzrauga tas, kā tiek pieņemti un īstenoti vairāki reformu plāni, tostarp fiskālās jomas strukturālās reformas, kuru mērķis ir uzlabot publisko finanšu ilgtspēju.

Zviedrijā ir vērojama nelīdzsvarotība. Pārāk augstu novērtēto mājokļu cenu pieaugums apvienojumā ar mājsaimniecību parāda pastāvīgu pieaugumu rada haotiskas korekcijas risku. Mājsaimniecību liels parāds izteikts kā daļa no IKP turpina pieaugt. 2017. gada otrajā pusē mājokļu cenas tika koriģētas un kopš tā laika ir pakāpeniski stabilizējušās. Tomēr vērtēšanas rādītāji liecina, ka mājokļu cenas joprojām ir augstas, salīdzinot ar pamatrādītājiem. Lai gan banku sektors šķiet pietiekami kapitalizēts, haotiskai korekcijai būtu negatīva ietekme uz finanšu sektoru, ņemot vērā, cik daudz hipotekāro kredītu bankas ir izsniegušas mājsaimniecībām. Šādā gadījumā negatīvās sekas varētu skart arī kaimiņvalstis, ņemot vērā sistēmisko finanšu sasaisti. Joprojām saglabājas strukturālās nepilnības saistībā ar mājokļu piedāvājumu, un būvniecības apjoms ir samazinājies. Lai gan pēdējos gados makroprudenciālās uzraudzības jomā ir veikti pasākumi, lai mazinātu hipotekāro kredītu parāda pieaugumu, izskatās, ka to līdzšinējā ietekme ir neliela. Joprojām vērojamas būtiskas

politikas nepilnības, īpaši attiecībā uz nodokļu stimuliem mājokļu iegādei, mājokļu piedāvājumu un īres tirgus darbību.

Rumānijā ir vērojama nelīdzsvarotība. Neaizsargātība ir saistīta ar izmaksu konkurētspējas zudumu un tekošā konta deficīta palielināšanos ekspansīvas fiskālās politikas un neprognozējamās uzņēmējdarbības vides apstākļos. Nesenās likumdošanas iniciatīvas rada risku finanšu nozares darbībai un var kaitēt privātajiem ieguldījumiem. Tekošā konta deficīts ir pieaudzis sakarā ar strauju importa pieaugumu galvenokārt patēriņa nolūkos, un tiek prognozēts, ka tas turpinās palielināties. Nominālā IKP jūtamais pieaugums gan nozīmē, ka negatīvā neto starptautisko ieguldījumu pozīcija vairākus gadus ir uzlabojusies, taču šī tendence var apstāties, ja saglabāsies tekošā konta deficīts un IKP pieaugums turpmāk būs mazāks. Pieprasījumu veicina izteikts algu pieaugums, kas cita starpā ir saistīts ar valsts sektora algu un minimālās algas celšanu, tādējādi ievērojami palielinoties darbaspēka vienības izmaksām. Par spīti izmaksu konkurētspējas zudumam eksporta tirgus daļas līdz šim ir palielinājušās. Tiek prognozēts, ka, ņemot vērā spēcīgo IKP pieaugumu, ekspansīva fiskālā politika turpināsies, veicinot dinamisku privātā patēriņa palielinājumu. Paredzams, ka pēc līdzšinējā dažu gadu krituma valsts parāda attiecība palielināsies. Biežas un neprognozējamās izmaiņas tiesību aktos padara uzņēmējdarbības vidi nelabvēlīgāku un neskaidru, kas negatīvi ietekmē uzņēmējdarbības lēmumus un ieguldījumus. Nesenās likumdošanas iniciatīvas, kas ietekmē banku risku, apdraud finanšu nozares darbību un var kavēt ieguldījumus sakarā ar stingrākiem kredīta tirgus nosacījumiem un ierobežotāku kapitāla tirgu ar vājākiem institucionālajiem ieguldītājiem. Citās jomās reformas ir palēninājušās vai regresējušas.

4. PIELIKUMS — IEGULDĪJUMU ŠĶĒRŠĻI DALĪBVALSTĪS

VISAS DALĪBVALSTIS																													
Ieguldījumu šķēršļi		AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL*	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Valsts administrācija/ Uzņēmējdarbības vide	Regulatīvais un administratīvais slogs																												
	Valsts administrācija																												
	Valsts iepirkumi / PPP																												
	Tiesu sistēma																												
	Maksātspējas adminstrācija																												
	Konkurence un regulatīvais satvars																												
Darba tirgus/ Izglītība	Nodarbinātības aizsardzība un darba līgumu satvars																												
	Algas un algu noteikšana																												
	Izglītība, prasmes, mūžizglītība																												
Fin. sekt. / Nodokļi	Nodokļi																												
	Finansējuma pieejamība																												
Pētniecība, attīstība,	Sadarbība starp akad. aprindām, pētniekiem un uzņēmējiem																												
	Pētniecības, attīstības, inovācijas finansējums																												
Regulējums pa sektoriem	Uzņēmējdarbības pakalpojumi / Reglamentētās profesijas																												
	Mazumtirdzniecība																												
	Celtniecība																												
	Digitālā ekonomika / Telekomunikācijas																												
	Enerģētika																												
	Transports																												

Ieguldījumu šķērslis

*: Līdz 2018. g. Grieķijai piemēroja Ekonomiskās uzraudzības programmu, un tā netika iekļauta 2015. g. uzņēmējdarbības šķēršļu pārskatā. 2018. g. konkrētai dalībvalstij paredzēto ieteikumu nebija, jo Grieķija nebija iekļauta Eiropas pusgadā.